ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԾԽՈՂ ՏՂԱՅՔ· Յաճախ և մանաւանդ քաղաքաց մէջ ոչ միայն պատանիք, այլ և փոքր տղայք ծխելով կը շրջագային։ Եւ ամենայն ոք զայս տեսնելով անդէն կ'անդրադառնայ այս տեսարանիս անտեղութեան և կը խորհրդածէ, թէ հարկ է օրէնք մի դնել առ 'ի պահպանել զտղայս այդ մահաբեր ախտէ։ Այլ թերևս կան ևս ոմանք դժբաղդաբար, որք կարևորութիւն չեն տար, ըսելով՝ թէ մի կամ երկու ծխախոտ՝ վնաս չի բերեր, թէպէտ թոյն ևս ըլլայ։ Բայց պէտք է հաւանիլ թէ այդ սխալ կարծիք է։

Վասն զի տղայք աւելի ևս կը թունաւորին սակաւ մի ծխախոտով, և այն ալ դիւրաւ, որովհետև ծոմ կը ծխեն յաճախ, օգտուելով իրենց ընդառաջ եկած առիթներէն թէ՛ յարուեստանոցս երթալու ատեն, և թէ օրուան մէջ այս կամ այն տեղ ղրկուած ժամանակ, իրենց տերանց գործոց կատարման համար։ Եւ եթէ հասուն մարդն իսկ ինքզինքը չափաւորելու դժարութիւն կը կրէ, ո՜րչափ ևս տղայ մի պիտի նեղուի ատենին ետ կենալու այդ չար ախտէն, մինչդեռ չունի տակաւին կարևոր եղած զօրաւոր կամքն ինք զինքը սանձելու, և 'ի հակառակէն մղեալ է 'ի ծխել իւր փոքր ընկերաց չար օրինակէն։ Եւ յաճախակի սովորութիւնն 'ի զեղծումն կը տանի և կը գլորէ զմարդ։

Իսկ մեծամեծ վնասներն զորս ծըխող տղոց վրայ կը տեսնենք, հետևեալքն են. անոնց փափուկ կոկորդը կը չորցնէ և անհնարին ծարաւով կը տագնապեցնէ զիրենք. այնպէս որ կը բռնադատուին մտնել 'ի գինետուն, ուստի ելնելն շատ դժուարին կ'ըլլայ յետ մի անգամ նստելու։ Այն որ այժմ տէրութիւնք կը ջանան ալքոհլի զարհուրելի սպառման հոսանաց դէմն առնուլ, միթէ լաւագոյն չէ՞ բուն իսկ չարեաց աղբիւրն որոնել, և եթէ կարելի է ցամքեցրնել զայն, այսինքն ծխախոտի գործածութիւնը։

Լաւրենտիոս Պարխու դպրոցաց վերատեսուչ, շատ անգամ հաստատած է թէ տղոց մեծ մասը, որք իրեն խնամոց յանձնուեր էին, ծխոյ զարշահոտութիւն կը բուրէին։ Վարժարանի մի տեսուչ ալ կը գրէ առ վերոյիշեալն, թէ դպրոցին մէջ երկոտասանամեայ տղոց կէսն կը ծխէ. և 'ի մէջ մետասանամեայ և երկոտասանամեայ մանկանց երրորդ մասն կը ծխէ. իսկ տասն տարեկանէ վար եղողքն կը ծխեն, սակայն թիւ մի չի կրնար սահմանուիլ։ Եւ ծխող տղայք, կ'ըսէ, են գրեթէ ամէնքն ծոյլք, անկարողքն և զուրկք փոքրագոյն իսկ բարոյական զօրութենէ։ Բանի մը կարևորութիւն չեն տար. ոչ ինչ կը սիրեն և միշտ խոնջեալ են։ Չեն ըմբռներ և կամ թէ հազիւ կ'ըմբռնեն նոյն իսկ ամենապարզ գաղափարները. և յիշողութիւննին և ոչ մի բան կարող է պահել երկար ժամանակ։

Արդ պարտք է թէ՛ ծնողաց և եթէ ուղղչաց մտադիր հսկել անոնց վրայ որք իրենցմէ կախումն ունին, որ մի՛ գուցէ կանխեն 'ի ծխել տեսնելով հանդերձ անոր վնասն նկատմամբ մարմնոյ առողջութեան, և սարսափելի հետևանքներն բարոյականի մասին, որով տղայոց ապագան բոլորովին անպտուղ և վնասաբեր կ'ըլլայ։

digitised by A.R.A.R.@